

את השמים ואת הארץ, ולבתר ארץ ושמים.
הַנֵּן, כְּתִיב, (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם יי' אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ.

אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם, שְׁמַיִם מִמֶּשׁ. דְּכַתִּיב, (ישעיה 10) הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי. וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. הָאָרֶץ מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רִגְלֵי. שְׁמַיִם, שְׁמַיִם עֲלֵאֵינ. וְאָרֶץ, אָרֶץ עֲלֵאָה. דְּתַנָּא, כַּד אֲתַקֵּן שְׁמַיִם דָּא בְתִיקוֹנָיו, (מתקן) לְקַבְּלֵיהּ דְּהַאי אָרֶץ, וְתִיאוּבְתִיהּ לְקַבְּלָהּ, בְּחַד דְּרִגְאָ דְּאִקְרִי צְדִיק. כְּמָה דְּכַתִּיב, (משלי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם, וְאֲתַדְּבַק בְּהַאי אָרֶץ.

וּמְרִישָׁא דְּמִלְכָּא, עַד הַהוּא אֲתֵר דְּשְׂאָרֵי הַאי צְדִיק, אֲתֵי חַד נְהָרָא (דף פ"ו ע"א) קְדִישָׁא, מְשַׁחא דְּרִבּוּת, וְאַטִּיל בְּסִגִּיאוֹת תִּיאוּבְתָא, בְּהַאי אָרֶץ קְדִישָׁא, וְנֻטַּל כְּלָא הַאי אָרֶץ. וּלְבַתֵּר, מְהַאי אָרֶץ אֲתַנּוּן כְּלָא, עֵילְאֵי וְתַתָּאֵי. כַּד כּוֹרָא דָּא, כַּד תִּיאוּבְתִיהּ לְאֲתַדְּבַקָּא בְּנוֹקְבָא, דְּאַפִּיק זֶרְעָא דְּרִבּוּת, מְרִישָׁא דְּמוֹחָא, בְּהַהוּא אָמָה, וְאַטִּיל בְּנוֹקְבָא, וּמְנִיָּה מִתְעַבְרָא נּוֹקְבָא, אֲשַׁתְּכַח, דְּכִלְהוּ שְׁיִיפִין דְּגוּפָא, כְּלָהוּ מִתְדַבְּקֵן בְּנוֹקְבָא, וְנוֹקְבָא אֲחִידָא כְּלָא. כַּדוּגְמָא דָּא תְּנִינָן, כָּל דְּאַשְׁלִים לְעֶשְׂרָה קְדָמָאֵי דְּבֵי כְּנִישָׁתָא, נּוֹטַל אָגַר כְּלָהוּ. ר' יוסי אומר, לְקַבְּלֵי דְּכִלְהוּ.

רבי יצחק אומר, כְּתִיב (שמואל ב כב) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, וְכַתִּיב וַיִּרְד וַיֵּט לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי, (ד"א לא גרסינן תנא) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, לְאֵן נַחַת. אֵי תִימָא דְּנַחַת לְסִינַי, עַל הַר סִינַי כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב בְּהַר סִינַי.

אָלָא, וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, לְאֵן נַחַת. אָמַר ר' יוסי, (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נַחֲתִית בְּדַרְגוּתֵי, מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמְכַתְרָא לְכַתְרָא, עַד דְּאֲתַדְּבַק

חייא, ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלכנה ועמדה

שמאלו וכרא את הארץ. בתחלה את השמים ואת הארץ, ואחר כך ארץ ושמים.

שנינו, כְּתוּב (הושע ב) בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם ה' אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם - שְׁמַיִם מִמֶּשׁ, שְׁכַתוּב (ישעיה 10) הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי. וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ - הָאָרֶץ מִמֶּשׁ, שְׁכַתוּב וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רִגְלֵי. שְׁמַיִם - שְׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים. וְאָרֶץ - הָאָרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה. שְׁשֵׁנִינּוּ, כְּשֶׁהִתְתַּקֵּן שְׁמַיִם זֶה בְּתִיקוֹנָיו, (התקן) כְּנִגְדָּא אָרֶץ זֶה, וְתִשׁוּקְתוּ כְּנִגְדָּה בְּדַרְגָּה אַחַת שְׁנִקְרָאֵת צְדִיק, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם, וְנִדְּבַק בְּאָרֶץ הַזֹּה.

ומראש המלך עד אותו מקום ששורה הצדיק הזה, בא נהר אחד קדוש, שמן משחה, ומטיל ברב תשוקה בארץ הקדושה הזו, והארץ הזו נוטלת הכל, ואחר כך מהארץ הזו הכל נזונים, עליונים ותחתונים, כמו הזכר הזה כששתשוקתו להדבק בנקבה, שמוציא זרע של רביה מראש המלך באותה אמה ומטיל בנקבה וממנו הנקבה מתעברת. נמצא שכל איברי הגוף כלם נדבקים בנקבה, והנקבה אוהבת הכל. כדגמה זו שנינו, כל המשלים לעשרה ראשונים של בית הכנסת, נוטל שכר כלם. רבי יוסי אומר, כנגד כלם.

רבי יצחק אומר, כְּתוּב (שמואל ב-כב) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, וְכַתוּב יִרְד ה' לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי. (לא גרסינן תנא) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, לְאֵן יִרְד? אִם תֹּאמַר שְׂרִיד לְסִינַי, הֲרֵי כְּתוּב עַל הַר סִינַי, וְלֹא כְּתוּב בְּהַר סִינַי?

אָלָא וַיֵּט שְׁמַיִם וַיִּרְד, לְאֵן יִרְד? אָמַר רְבִי יוֹסִי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נַחֲתִית בְּדַרְגוּתֵי, וְנִדְּבַק בְּאָרֶץ הַזֹּה, וְאֵז הָאִירָה הַלְכְּנָה וְעַמְדָּה